

# HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu bài **Tản Mạn Biên Hoà – Bồn Bình Công Trường Sông Phố** của đồng hương **Lâm H. Anh** và **Lâm Sông Đông**. Hội chân thành cảm tạ quý vị tác giả. Kính mời quý đồng hương và thân hữu thưởng lãm.

**Trân trọng.**



## **Bồn Bình Công Trường Sông Phố**

Tỉnh Biên Hoà, trước năm 1975 thời Đế Nhị Cộng Hoà, gồm 6 quận: Đức Tu, Dĩ An, Tân Uyên, Công Thanh, Long Thành, Nhơn Trạch. Tại quận Đức Tu, xã Bình Trước, khu Toà Hành Chánh là

nơi trung tâm sinh hoạt văn hoá, kinh tế,... của tỉnh lỵ. Quận thể cơ quan, công sở, ... bao quanh khu này như sau: phía trước mặt toà nhà là con đường Trần Thượng Xuyên nằm cạnh công viên và sông Đồng Nai. Con đường này chạy dài xuyên qua Chợ Biên Hoà đến Đình Tân Lâm; phía bên trái là khu vực Trường Mỹ Nghệ, đường Nguyễn Thái Học, Trường Nguyễn Du, Ty Bưu Điện...., và sau lưng là Trường Mỹ Nghệ mà tiền đường có một bồn binh. **Bồn Binh Công Trường Sông Phố** trục lộ giao thông chính của các con đường Nguyễn Hữu Cảnh, Trịnh Hoài Đức và Hàm Nghi. Tụ quanh ba con đường này nào là Nhà Thờ Khiết Tâm, Nhà Thương Phạm Hữu Chí, Xã Bình Trước,..... cùng các cơ quan công sở và nhà dân. Một địa danh, di tích lịch sử vừa thân thương với nhiều kỷ niệm đối với học sinh tiểu học thời thơ ấu đại những chiều tắm mưa quây phá bồn; từng thế hệ con dân vui tràn ký ức với những buổi chiếu phim công cộng, ca hát diễn tuồng, cung nghinh Đức Mẹ, thỉnh Sắc Chùm Ông Cù Lao Phố,.... cũng như xuống đường biểu tình....mà những hình ảnh xa xưa kia vẫn còn sâu đậm lòng người dân bản xứ một thời thanh bình, tự do nhân bản.

Trước 1945 thời Pháp Thuộc, Bồn Binh Công Trường Sông Phố được gọi là "Place Morène". Place có nghĩa ở đây là nơi công cộng với địa thế dài và rộng, nên gọi Công Trường. Morène là loài cây có hoa sống được trong hồ nước tù đọng. Cư dân Biên Hoà thời bấy giờ không gọi đúng tên chính danh của bồn binh này là Place Morène mà gọi tên bình dân là "Sens Unique". Sens

Unique có nghĩa thông thường là một chiều, nhưng cũng có hàm ý ở nơi đây, giao thông di chuyển phải theo một chiều.

Học sinh trường École Primaire de Bien Hoa (thập niên 1940 và trở về trước) hay Trường Nguyễn Du (từ 1954 đến 1975), thường gọi nhau như "nhóm Chợ", "nhóm Hàng Dương" và "nhóm Ga" (thời còn học một ngày hai buổi), mỗi ngày bốn lượt đi bộ ngang qua bồn binh. Những ngày nghỉ học cũng hay đến đây chơi. Có lúc tắm lén dưới hồ, hoặc tập đi xe đạp vào buổi trưa, đường vắng... Hình ảnh xa xưa đó đã ăn sâu vào tâm khảm của học sinh Biên Hoà thời thơ ấu. Vì nó là "Di Tích Lịch Sử".



Bây giờ, tuổi già xế bóng, vạn lý tha hương ngộ cố tri, khi hàn huyên, tâm sự, nhắc nhớ lại nhau:

-Tôi! "dân Tiệm Rượu"...

-Anh! "dân Hàng Dương"...

Thật! Nghe nó lưu luyến, trù mến, thâm tình làm sao ấy...  
Vì nó là "Di Tích": "Tiệm Rượu", "Hàng Dương" ....

Còn như nều:

-Mây! "dân Cách Mạng Tháng Tám"...

-Tao! "dân 30 tháng 4"...

Nghe nó làm sao vậy!!!



Hoặc giả, bây giờ, nếu có dịp trở về thăm lại quê hương, xứ sở, ghé lại "Bồn Bình Công Trường Sông Phố" xưa, chắc phải choáng ngợp, thốt lên:

"Tạo Hoá gây chi cuộc hí trường"  
và  
"Cảnh đây, người đây, luông đoan trường"  
(Thăng Long Thành Hoài Cổ-Bà Huyện Thanh Quan)

Di tích lịch sử!!!

**Lâm H. Anh & Lâm Sông Đồng**